

koplejo ali v kako duplino votlega drevésa položé. — Vse merlice pokopujejo tako, da so z glavo proti sončnemu zahodu obrnjeni; na grob skočita potem dva iz zlahte rajncega, se v znamenje naj večí žalosti zgrabita za lase, ter se neusmiljeno vlečeta in tergata semtertje. — Take, ki pridejo mrtvi na svet in prav mlade otroke navadno sožgó. Nekteri narodi izkoplejo svoje merlice čez več let in njih kosti sožgejo. Tam pa tam tudi merlice — v znamenje naj večjega spoštovanja posušijo in jih potem obesijo na drevésa.

Vraše napravijo grozovitne hudobije.

V Kamalez-u v Pirenejskih gorah je imela žena bolezin, ki je nikakoršni pomočki niso mogli ozdraviti. V svoji nespameti začne misliti, da ji je zacoprano. Obdolží neko ubogo osemdeset let staro ženo, in to peklenko vražo svojemu možu razodene, kateri ji je precej verjel, in rekel, da se mora copernica s terpeženjem prisiliti, da bo oddelala. Zaguljeni mož pokliče ubogo ženo v svojo hišo. Ona nič hudega ne misli, in neutegama pride. Zaslepljeni divjak pa vrata zaklene, jo za vrat zgrabi in kriči nad njo: „Ti si moji ženi pogodila, kar naravnost ji oddélaj!“ Prestrašena žena pri vsih Svetnikih terdi, da je nedolžna in da ne zná bolnikov ozdravljati. Pa vse zastonj; dédec ji pokaže butaro suhe hoste in réče: „Vidiš, s tem-le bomo peč razbelili, in če se boš še branila, te živo zaprem va-njo“. Vse solze in prošnje niso zdale nič; peč je bila razbeljena. Trinog popade ženo, ki se je strašno branila in zvijala, in jo potiska z nogami naprej v peč. Ker je pa le pol trupla v peč šlo, sirota grozovitno rjula, in vender bolni ženi ni bilo celó nič oddelano, kakor je slepec mislil; jo je vùn potegnil, ter jo z glavo naprej v peč soval. Kričanje terpežene je bilo zdaj tako strašno, in s toliko obupnostjo se je borila, da jo je trinog poslednjič izpustil in ji vrata odperl. Komaj da je še sôpla; glava je bila le do razbeljenega pečnega žréla ali žepna prišla, noge so bile vse ožgane. V groznih bolečinah je nesrečna starka vender še távala do srenje Pujo k svoji zlahiti. Strah je, jo pogledati; vender še govori, in vse na tanko pripoveduje, kako je bila terpinčena. Umerla je po silnih bolečinah. Hudobnež je bil pravíci izročén.

Slovenci! tudi med nami se najde še marsikaj vraž ali ne véste, da so v prvi božji zapovedi prepovedane? Velika hudobija, preklinjanje zoper Božjo mogočnost je, kdor ljudém pripisuje točo, bolezní in druge nesreče, Kakošne zapopadke more od vsigamogočnosti Božje tisti imeti, kdor misli, da stare babele smejo v njegovo vlado segati, ali kdor si bodi.

Drobtinčica življenja.

Moja hiša moja sloboda.

Gostila je lesica ježa podnevi, zvečer pa ga vstavljala, naj ostane pri njej čez noč; ali on se je kratil govorivši, da gré raji domú. Ko se oprosti z lesico in se napoti na dom, gré lesica izdelec kradoma za njim, da vidi kakošna je ta njegova hiša, po kterež on toliko hrepení in neče pri njej v njeni lepi pečini estati čez noč. Pridši jež do ene klade, zavleče se pod njo v bukovo listje, pa se iztegne kolikor je dolg in širok, rekoč: „Moja hiša, moja sloboda“.

Človek! bodi do človeka toliko človečin, da tudi tvoj bližnji z ježem toisto v resnici réči zamore. Saj že tako zveš od njega več ko je prav.

Jezikoslovna drobtinčica.

Častitemu gosp. Kobetu na njegovo vprašanje v „Novicah“ oznamim: da na Štajarskem je beseda dežmati in degati, zanken, še običajna (navadna); prime sosebno po Kranskem živečih rodovín Dežman je čisto slovensko. Davorin Terstenjak.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Gradca. Z veseljem smo brali v letopisu Štajarske dnuarne hranilnice (Sparkasse), kako lepo vodstvo te hranilnice obrača ostanjke hranilničnega premoženja. V spomin srečne oetbe cesarjevega življenja je namreč določila hranilnica 16.000 fl. za dobrotljive namene, od kterih je namenila 1000 fl. za potrebe neke uboge cerkve, 3000 fl. za podporo verlih rojakov, 12.000 fl. pa za darila pridnim in poštenim poslom; te darila se bojo razdelile v 6 letih. Določivši ta lepi znesek naj boljim poslom v darilo, je vodstvo omenjene hranilnice reklo, da namen hranilnice ni prihranjenih ostanjkov na kúp spravljati, ampak kar ostane čez vse stroške, razdeliti za dobre namene; nikamur drugam pa se ta dnar, ki se je večidel nabral iz shranovanega dnarja poslov, ne more bolje obrniti, kakor če se spet takim poslom podari, ki lepo in pošteno služijo, da si kaj prihranijo za svoje stare dni, drugi pa spodbadajo k lepi obnaši, pridnosti in poštenosti, ktera je toliko važna za srečne gospodarstva.

Iz Tersta 28. oktobra 1853. Primerilo se je, da pridem iz Tersta v Reko, prijudno in kaj prijetno mesto. Od zadej ga obdajajo prijazni griči, na kterih zeleni oljka in zorijo sladke smokve, in za temi stermí pečevje nerodovitnega Krasa; spodej gledaš sinje morje z otokoma Kerk in Cres. Menil sim za gotovo po tem, kar sem vedno bral in čul, da se tukaj govori le ilirsko in laško; ali kako sem se čudil, ko sem čul ljudi se večidel slovensko pogovarjati. Opazil sim, da se noter do Reke povsod čisto slovensko govori, kakor sploh na Krasu, in le ljudje, ki so prihajali iz jugovshodne strani, so bolj po ilirsko kramljali.

Ker imam že ravno besedo „Kras“ na jeziku, naj mi bo dovoljeno omeniti hvalevrednega prizadevanja gosp. Laufer-a, vradnika tukajšnjega mestnega poglavarstva, pozvediti natoro, bogastvo in čuda čudapolnega Krasa. Omenjeni gospod, ki je vse votline po Krasu, posebno Trebiško marljivo obiskoval in kaj krasno obrisal, si je napravil zbirko raznih kamnin, okamnín in nakapnín ne le iz podzemeljskih jam, ampak tudi iz poveršja Krasa, in pravi, da se morebiti nikjer na svetu toliko različnih sort kamnja ne dobi, kakor tukaj; ima jih, ki jih ne pozná ne on in nobeden kamnoslovec, kteremu jih je pokazal; še le pretekli teden je zapazil novo posebno lepo in dobro marmelíno blizo železnice; najdel je vsake sorte marmelja od belega noter do črnega. Primorska dežela, pravi on, ima silno bogastvo v naročju Krasa; gotovo se bodo odperli pred ali pozneje marmeljnoví lomi, ki bodo prinašali velik dobiček prebivavcem. Tudi z burjo se je pridno pečal, nje moč večkrat meril in več imenitnih računov dogotovil.

Od Gutštajna na Koroškem. Strašen požar je 26. t. m. ob 3. uri zjutrej naš terg obiskal in 16 hiš s prihišjem vred vpepélil. Ker je mnogo živine in vés pridelní pokončal, je teržane, ki so že poprej velike siromašine hirali, v hudo hudo, zares usmiljenja vredno nesrečo pahníl. Ako bi ne bili neki uradniki bližnjih Prevalskih fužin z več delavci in z brizglo nagloma na pomoč prihiteli, lahko bi bil vés terg z 79 hišami pogorel. Hvala jim za njih veliko pomoč!

Na Koroškem imajo nevarno navado, skorej celo noč mlatiti; pri tej priložnosti na gumni — se govori — so zapalili in tolikšen „joj“ napravili. Al tista dva možaka, ki sta nedavnej pred ognjem ponočnemu čuvaju, ki uro napoveduje, velela, da je že dosti, ako le kliče: „Meine Herren und Frauen, lasst euch sagen, der Hammer hat . . . Uhr geschlagen“, bota morebiti sedaj spoznala, da čuvajev pristavek: „naj nas Bog ognja varje itd.“ ni ravno nepotreben pristavek?

Cvetko.

Iz Ljubljane. „Koledarček slovenski za leto 1854“ bo te dni dogotovljen. — „Slovenska slovnica s kratkim pregledom slovenskega slovstva ter z malim cirilekim in glagoliškim berilom za Slovence“, ki jo je spisal nevtudljivi gosp. Janez Janežić v Celovcu, nam je ravno došla. O osnovi njeni bomo drugokrat govorili; danes v priporočilo njeno le to iz „predgovora“ posnamemo, da jo je gosp. izdatelj po naj boljih slovniških delih sestavil in da sta jo preslavna slovničarja Miklošič in Metelko v rokopisu pregledala. Kar slovnici ti še posebno vrednost daje, je dodajk „zgodovine slovenskega slovstva“ in pa „abecede cirilske in glagoliške s staroslovenskim berilom; da se bravci tudi s starim pravopisom seznani. 182 strani obsegajoča knjiga je v Haase-ovi tiskarnici v Pragi prekrasno natisnjena.

Novičar iz mnogih krajev.

Turšica, pšenica in ovës se smejo po vikšem dovoljenju noter do konca tega leta brez cola v beneške in lombarške dežele voziti. — Ker tudi na Horvaškem zdravnikov sila pomanjkuje, je presvitli cesar dovolil 3 štipendije po 300 fl. za učence dohtarstva, 1 štipendijo z 200 fl. za dohtarja ali ranocelnika, ki se hoče živinozdravništva izučiti, 6 štipendij po 80 fl. za porodničarce (babice), in 4 štipendije po 150 fl. za učence ranocelstva; tudi potnina se jim bo povernila; po navetu banske vlade bo c. k. ministerstvo nauka take učence izvolilo. — Za deželne potrebe in za potrebe gruntne odveze se bo za leto 1854 od vsacega goldinarja naravnih davkov pobiralo v spodnji Austrii 15 krajc., v zgornji Austrii 19 kr., na Salcburškem 18 kr., na Štajarskem 18 kr., na Koroškem 15 kr., na Krajskem 14½ kr., v Istrii 14 kr., na Goriškem 14 kr., na Tiroljskem 9 kr., na Českem 12 kr., na Marskem 10 kr., na Šlezkem 12 kr., v Galiciji 15 kr., v Bukovini 11 kr., v Dalmaciji 9 kr., na Ogerskem po različnosti krajev od 13½ do 15 kr., na Erdeljskem 11 kr., na Horvaškem in v Slavoniji 14 kr., v Vojvodini 10½, na Lombarškem 3½, na Beneškem 5 kr. — Štajarsko bo po novi osnovi imelo 59 c. k. okrajnih gospok, pri katerih bode politična vradnja sklenjena s sodniško, 5 okrajnih gospok pa bo opravljalo le čisto politične reči. — 26. oktobra je gosp. dr. Miklošić, za tekoče šolsko leto izvoljeni rector magnificus Dunajskega vseučiliša, novo častno opravilo nastopil; o nastopu pred slovesnim zborom je krepko govoril „o začetku, namenu in visoki pomembnosti jezikoslovja“. — Železnica čez goro Semering je dosihmal nek že 15 milijonov in 114.480 fl. stroškov prizadjala. — Okoli Jagra na Ogerskem je mošt tako po ceni, da se vedro po 40 krajc. prodaja; tū in tam bi se ga radi znebili, ker jim sodov manjka, zato so ga nastavili po grošu, kolikor ga kdo v eni uri spiti hoče. — Iz Turškega so prišle zadnje dni sledeče novice: Po telegrafnem naznanilu iz Pariza sta 2 rusovska parobroda z 8 topničarskimi barkami 23. oktobra siloma čez Donavo

vdariti hotla; na to so Turki iz terdnjave Isakša na Ruse hudo streljati začeli, Rusi pa na terdnjavo; od Rusov je padel poveljnik brodovja z 3 oficirji in 12 mornarji, 50 je ranjenih; v terdnjavi turški pa se je hud oginj vnel. Dunajski vradni časnik zagotavlja po zanesljivi izvedbi, da rusovske barke niso hotle siloma čez Donavo iti, ampak da so se le peljale po Donavi, in ko so blizu terdnjave Isakše prišle, se je začel bojni strel. Kakor Turki in Rusi neprenehoma vse svoje žile napenjajo, uni kar nar več armade na noge spraviti, ti pa silne čete proti Donavi iz Rusovskega pretirati, ravno tako iskreno si vsekot prizadevajo druge vladarstva, pomiriti Turka in Rusa, in za gotovo se sliši, da je 21. oktobra od sultana Omer-pašatu ukaz došel, še ene dni odložiti začetek vojske. Car Miklavž je nek pri volji sam še eno besedo s sultanom govoriti, in če se turška vlada vda ti carovi ponudbi, se bo vernila rusovska armada berž iz turških dežel domū. Ker sta sultan in njegov prvi minister miroljubna, in ker sta jima angležke in francozke barke zoper bojno silo divána sedaj na pomoč, bi se utegnila mirna pogodba lože zgotoviti. Knezu Černogorskemu se je nek iz Rusovskega pisalo, da ima pomagati, ako bi k „sveti“ vojski utegnili priti. Od druge strani pa se sliši, da mogočni Čerkeski glavár Šamyl je svojo armado v podporo Turkom tako postavil, da je s turškimi barkami v zvezi. — Sliši se, da bo hrovaška železnica od Zidanega mosta noter do Zagreba o 18 mesecih popolnoma dodelana, ker bo zdej tudi en del tistih delavcev jo delal, ki so dodelali železnico čez Semering. — V Parizu je vlada ukazala, da kakor mesarji vpricho kupca odvagajo meso, tako imajo od 16. t. m. tudi peki ravhati. — Deržavni zbor angležki je do 29. t. m. odložen. — Velika razstava blaga in vsakovrstnih obertnijskih izdelkov v Parizu je za leto 1855 že oklicana. Fabrikantom, obertnikom in rokodelcom vsih dežel našega cesarstva, ki bojo v Parizo razstavo kaj poslali in tako skusili svoje blago tudi po Francozkem razglasiti in morebiti nove kupčijske pota si odpreti, bo dovoljeno, za razstavo namenjeno in od domače kupčijske in obertnijske zbornice za razstavo tudi vredno spoznano blago brez plačila na cesarske železnice nakladati. — Po več časnikih se bere, kako dobro je listje praprota za nabasati postelje, stole in počivala z njim; hvali se zato, ker ostano več let lepo mehko in se stenice in drug merčes vanj ne vgnjezdi. — listje se pa s praprota v jeseni smuče, ko ni več zeleno, ampak na štiblah veniti začne; takrat tudi nima več zopernega duha.

Solnce in dekle.

(Narodna serbska poslovenjena).

Deklica se proti solncu hvali:

„Svetlo solnce! lepša sem od tebe,

Lepša tud od mesca, brata tvojga.“ —

To' je solncu silno težko bilo,

Pred Boga je ono tožbo dalo:

„Kaj začeti z vragovim dekletom?“

„Nič ne maraj, solnce, dete moje,

Dekle bova lahko vkrotila.

Ti posijaj, lice ji ogori,

Jez ji hočem hudo tašco dati,

Tak jo lahko bova vkrotila.“

S tim se solnce je zadovoljilo.

Popravek.

Primerilo se je, da sta dva lista „Novic“ zaznamovana s številko 87; naj častiti prejemniki „Novic“, ki konec leta liste vezati dajo, blagovoljno napravijo na list od 26. oktobra številko 86.